

RADVILIŠKIO RAJONO SAVIVALDYBĖS VIEŠOSIOS BIBLIOTEKOS DIRBTINIO INTELEKTO (DI) POLITIKA

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Dirbtinio intelekto (toliau – DI) naudojimo politika nustato DI taikymo principus, atsakomybes, reikalavimus ir gaires Radviliškio rajono savivaldybės viešojoje bibliotekoje bei jos struktūriniuose ir teritoriniuose padaliniuose.

2. Ši politika taikoma visiems bibliotekos darbuotojams, savanoriams, praktikantams ir projektų partneriams, kurie naudoja DI priemones, vykdydami tarnybines funkcijas, organizuodami veiklas, renginius ar kurdami paslaugas.

3. Politika parengta vadovaujantis:

3.1. Europos Sąjungos Dirbtinio intelekto aktu (DI aktu);

3.2. Lietuvos Respublikos teisės aktais;

3.3. Bendroju duomenų apsaugos reglamentu (BDAR);

3.4. viešojo sektoriaus skaidrumo, atsakomybės ir etikos principais.

II. DI NAUDOJIMO TIKSLAI

4. Gerinti bibliotekos teikiamų paslaugų kokybę, plėsti jų prieinamumą ir stiprinti darbuotojų bei lankytojų skaitmenines kompetencijas.

5. Optimizuoti bibliotekos administracinius ir veiklos procesus (teksto rengimą, dokumentų tvarkymą, fondų ir išdėstymo planavimą, statistinių duomenų analizę).

6. Kurti ir plėtoti informacines, edukacines bei kultūrinės veiklas ir priemones, taikant DI įrankius.

7. Didinti lankytojų įsitraukimą į bibliotekos veiklas, skatinti mokymąsi visą gyvenimą ir mažinti skaitmeninę atskirtį pasitelkiant DI pagrįstas pažintines ir edukacines veiklas.

III. DI NAUDOJIMO PRINCIPAI

8. Skaidrumas

Jeigu renginiuose, projektinėje medžiagoje, viešuose tekstuose ar kituose bibliotekos kuriamuose turiniuose buvo naudotas dirbtinis intelektas, tai turi būti aiškiai nurodyta, išskyrus atvejus, kai DI naudojamas tik kalbos redagavimo, stiliaus taisymo ar techninės korektūros tikslu.

9. Duomenų apsauga

Naudojant išorines DI sistemas ir platformas draudžiama į jas įkelti:

9.1. bibliotekos lankytojų asmens duomenis;

9.2. bibliotekos darbuotojų, partnerių ar trečiųjų asmenų konfidencialią informaciją;

9.3. dokumentus, kuriuose yra riboto naudojimo tarnybinė, konfidenciali ar kita teisės aktais saugoma informacija.

10. Atsakomybė

Bibliotekos darbuotojai atsako už DI naudojimo pagrįstumą, tinkamumą ir sukurtų rezultatų taikymą praktikoje. DI sugeneruota informacija negali būti naudojama nepatikrinus jos tikslumo, patikimumo ir atitikties galiojantiems teisės aktams.

11. Teisėtumas

Dirbtinis intelektas naudojamas laikantis galiojančių Lietuvos Respublikos ir Europos Sąjungos teisės aktų, taip pat bibliotekos vidaus teisės aktų, taisyklių ir procedūrų.

12. Nešališkumas ir nediskriminavimas

Naudojant DI turi būti užtikrinama, kad jo taikymas nepažeistų asmenų lygybės principo, nediskriminuotų lyties, amžiaus, negalios, tautybės, socialinės padėties, įsitikinimų ar kitų požymių.

13. Profesinė etika

DI naudojimas bibliotekoje turi atitikti profesinės etikos normas, skatinti pagarbų bendravimą, patikimos informacijos sklaidą ir visuomenės pasitikėjimą biblioteka.

14. Techninis ir informacinis saugumas

Naudojant DI priemones privalo būti užtikrinamas informacinių sistemų saugumas, apsauga nuo kibernetinių grėsmių, kenkėjiškų programų, neteisėtos prieigos, duomenų praradimo ir atskleidimo.

15. Žmogaus vaidmens prioritetas

DI yra pagalbinė priemonė, o galutiniai sprendimai visais atvejais priimami žmogaus. DI negali pakeisti darbuotojo profesinės atsakomybės, vertinimo ir sprendimų priėmimo.

IV. DI NAUDOJIMAS BIBLIOTEKOS VEIKLOJE

16. Leidžiama naudoti dirbtinį intelektą:

16.1. tekstų, projektų, ataskaitų, pranešimų ir kitos dokumentacijos rengimui;

16.2. edukacinių veiklų, mokymų programų ir renginių scenarijų rengimui;

16.3. informacijos paieškai ir analizei, privalomai tikrinant gautų duomenų patikimumą;

16.4. dizaino sprendimų ir vizualinių maketų idėjų generavimui;

16.5. bibliotekos viešinimo, komunikacijos ir socialinių tinklų pranešimų turinio formavimui;

16.6. edukacijų, mokymų ir informacinių užsiėmimų apie dirbtinį intelektą bibliotekos lankytojams organizavimui.

17. Draudžiama dirbtinį intelektą naudoti:

17.1. teikiant nepatikrintą ar netikslią informaciją bibliotekos lankytojams;

17.2. generuojant bibliotekos dokumentus, ataskaitas ar kitą oficialią informaciją be atsakingo darbuotojo peržiūros ir patvirtinimo;

17.3. rengiant publikacijas, kurios gali būti laikomos autoriniais kūriniais, nenurodant, kad buvo naudotas dirbtinis intelektas;

17.4. kuriant netikrus vaizdus, nuotraukas ar vaizdo įrašus, imituojančius realius asmenis, įvykius ar situacijas.

V. DI NAUDOJIMAS APTARNAVIMO PROCESĖ

18. Aptarnavimo procese DI gali būti naudojamas kaip:

18.1. informacinė ir pagalbiniė priemonė edukacijų, mokymų ir pažintinių veiklų metu;

18.2. rekomendacinė priemonė (pvz., leidinių, informacijos šaltinių ar paslaugų pasiūlymui);

18.3. priemonė lankytojų skaitmeniniams įgūdžiams ugdyti ir tobulinti.

19. Lankytojams nėra teikiamos DI sugeneruotos medicininės, teisinės, finansinės ar kitos specializuotos konsultacijos, galinčios būti suprastos kaip profesionalios paslaugos.

VI. MOKYMAI IR DARBUOTOJŲ ATSAKOMYBĖ

20. Biblioteka užtikrina, kad darbuotojai gautų bazinius mokymus apie:

20.1. dirbtinio intelekto priemonių veikimo principus;

20.2. etišką ir atsakingą DI naudojimą;

20.3. asmens duomenų apsaugą ir informacijos saugojimą;

20.4. autorinių teisių ir gretutinių teisių apsaugą.

21. Kiekvienas darbuotojas privalo:

21.1. dirbtinį intelektą naudoti atsakingai, laikydamasis šios politikos nuostatų;

21.2. nurodyti, kai tekstas, turinys ar kita informacija parengta naudojant DI priemones;

21.3. prisiimti asmeninę atsakomybę už pateikiamos informacijos teisingumą, patikimumą ir teisėtumą.

VII. DI NAUDOJIMAS VIEŠOJOJE KOMUNIKACIJOJE

22. DI sukurtas turinys gali būti naudojamas bibliotekos viešajoje komunikacijoje (socialiniuose tinkluose, interneto svetainėse, leidiniuose ir kituose informacijos sklaidos kanaluose) tik tuo atveju, jei jis yra peržiūrėtas, įvertintas ir patvirtintas atsakingo bibliotekos darbuotojo.

23. Draudžiama viešai skelbti DI sukurtas ar modifikuotas nuotraukas, vaizdus ar vaizdo įrašus, imituojančius realius asmenis, įvykius ar situacijas, jeigu tai gali suklaidinti visuomenę, pažeisti asmens teises ar pakenkti bibliotekos reputacijai.

VIII. POLITIKOS ĮGYVENDINIMAS IR PRIEŽIŪRA

24. Už šios politikos įgyvendinimą, stebėseną ir nuolatinę priežiūrą atsakingas Radviliškio rajono savivaldybės viešosios bibliotekos IT inžinierius.

25. Ši politika gali būti peržiūrima ir tikslinama atsižvelgiant į:

25.1. Lietuvos Respublikos ir Europos Sąjungos teisės aktų pokyčius;

25.2. dirbtinio intelekto technologijų ir naudojamų DI įrankių raidą;

25.3. bibliotekos veiklos poreikių, procesų ir paslaugų pokyčius.

IX. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

26. Ši Dirbtinio intelekto (DI) naudojimo politika įsigalioja nuo jos patvirtinimo dienos.

27. Visi bibliotekos darbuotojai privalo būti supažindinti su šia politika ir laikytis jos nuostatų vykdydami savo tarnybines funkcijas.
